

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

תוכן

- א. בעל מיפר בלא שמיעה ... היינו דר' זירא דאמר רבי זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו ... פרט לאשת חרש.....1
- ב. בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת.....2
- ג. אין משקין שתי סוטות כאחת ... משום שנאמ' והשקה אותה לבדה.....2
- ד. בוגרת ששהתה י"ב חדש ואלמנה ל' יום ... ובעלה חייב במזונותיה ... אין הבעל מיפר עד שתכנס לרשותו.....3
- א. נותנין לבתולה שנים עשר חודש לפרנס עצמה.....3
- ב. הגיע י"ב חדש אוכלת משלו ואוכלת בתרומה.....4
- ג. אבל היבם אינו מאכיל בתרומה.....5
- ד. אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה.....6

דף עג.

א. בעל מיפר בלא שמיעה ... היינו דר' זירא דאמר רבי זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו ... פרט לאשת חרש

כבר התבאר לעיל דף יב: שי"א שהבעל¹ או האב יכולין להפר בלא שמיעה, כלומר אפילו לא שמעו שנדרה יכול לומר כל נדרים שנדרה אשתי או בתי יהיו מופריז², ויש חולקין ואומרים שאינו יכול להפר עד שישמע,

ולכו"ע דוקא שהוא פיקח שראוי לשמוע דקיימא לן כרבי זירא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו³, אבל אם הוא חרש שאינו שומע והוא מדבר,

¹ שו"ע ונו"כ שם כה

² זה דעת הרמב"ם ובגמרא הוי [דין] זה איבעיא להו ולא איפשטא רק שבדרך את"ל אמרו שמפיר והרמב"ם פוסק בכל מקום כפי האת"ל והיש חולקין הוא הרא"ש דאינו פוסק כאם תמצני לומר. מ"ז שם כו ש"ך שם מב ³ ובעין זה ביבמות קד: שאין הקריאה מעכבת את החליצה, כמבואר בשו"ע אבהע"ז קסט מג וזהו כשיכולין לדבר או לשמוע שכיון שהם ראויים לקרות ולשמוע את הקריאה, אין הקריאה מעכבת בם, שכל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, אבל אלם או אלמת או מי שמדבר ואינו שומע, אינם חולצין, ואם חלצו חליצת פסולה, שכל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו, ונפסלת על האחים, וע' חי' ריטב"א יבמות דף

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

אינו יכול להפר לה, כיון שאינו ראוי לשמוע⁴. וכל שאינו ראוי לבילה, הבילה מעכבת בו⁵.

אולם אם הפר קודם שישמע ואחר כך שמע, הוי הפרה ואין צריך לחזור ולהפר. אם אמר הרי הם מופרים לכשאשמע⁶.

ב. בעל מהו שיפר לשתי נשיו בבת אחת

הבעל מיפר⁷ ומקים⁸ לשתי נשיו כאחת, וכן האב לשתי בנותיו, שאומר מופר לכן ושניהם מופרין. ויש חולקין⁹ דסבירא להו מדכתיב אותה, (במדבר ל פסוק ו ט) הניא אביה אתה וכו', וכן אישה יניא אותה וג', אותה אחת לברדה משמע.

ג. אין משקין שתי סוטות כאחת ... משום שנאמ' והשקה אותה לברדה

אין משקין שתי סוטות כאחת¹⁰ שנ' (במדבר ה פסוק טז) והקריב אותה הפה' והעמדה¹¹ וגו'.

ק"ד ע"ב דה"ג מדבר ואינו שומע א"י לחלוץ דלאו בני קריאה נינהו דלא מהני הקריאה כיון דאין שומעים זה לזה. ואם הוא אלם, להתירה צריכה חליצה שניה.

⁴ ש"ך שם מב

⁵ ודין זה נאמר גבי מנחות שאין היחיד מביא מנחה בכלי אחד יותר מששים עשרון, ואם נדר יותר מששים מביא ששים בכלי אחד והשאר בכלי שני, שאין יכולין להבלל כאחד אלא ששים אבל יתר על ששים אין נבללין, אף על פי שאין הבלילה מעכבת אמרו חכמים כל הראוי לבילה אין הבילה מעכבת בו וכל שאינו ראוי לבילה מעכבת בו. רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יז הלכה ו ועיי"ש במטה אפרים הביא מהתוספות במנחות דף י"ח ע"ב ד"ה ואמר ר' זירא שכתבו דסברא בעלמא הוא כיון דכתב רחמנא בילה דניבעי לכל הפחות ראוי לבילה וכן לגבי קריאה דחליצה דפרק מצות חליצה וגם קריאה דככורים ונראה מדבריהם דמאי דלא אמרינן דבילה מעכבת משום דלא כתיבא בלשון ציווי ובללת הא לאו הכי הו"א דעכובה היא. ועיי"ש שביאר אמאי בייבום וביכורים אע"ג דהוי לשון ציווי אין קריאה מעכבת.

⁶ ובע"א לא תועיל הפרה ובאב צריך שתהיה בתו ברשותו לכשישמע וכ"ג מדברי הר"ן שם. ש"ך שם מג

⁷ שו"ע ונו"ב שם כט כדעת המור שם רמב"ם

⁸ ערך לחם למהריק"ש שם

⁹ הרא"ש וטור והר"ן בשם הרמב"ן דת"ק נמי לא פליג אדוקיא דאותה ולזה הסכימו

¹⁰ רמב"ם הלכות סוטה פרק ד הלכה ב

¹¹ ברמב"ם איתא שנאמר והעמיד אותה ועיי במעשה רקח שם שאף שבאמת אין פסוק זה בתורה דלא כתיב אלא והקריב אותה הכהן והעמידה לפני ה' וכתוב בתר הכי והעמיד הכהן את האשה וכו' מ"מ יש ליישב ובפרט לנוסחאות אחרות שנמחק בהם הכהן ואין כתוב שם אלא והעמיד אותה ש"ל דהכוונה על והעמידה שכתוב במפיק, ובה"י בן אריה שם כתב נמי צ"ל והקריב אותה הכהן [בקרוא כתיב והקריב אותה הכהן והעמידה לפני ה' וכן הוא בתוספתא סוטה פ"א ה"ד שנא' והקריב אותה הכהן אחת מקריב ואינו מקריב שתיים

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

דף עג:

ד. בוגרת ששהתה י"ב חדש ואלמנה ל' יום ... ובעלה חייב במזונותיה ... אין הבעל מיפר עד שתכנס לרשותו

כבר התבאר לעיל דף סו: שהבעל מיפר נדרי אשתו לבדו משתכנס לחופה עד שתתגרש, והגיע הגט לידה, דכתיב (שם פסוק יא) וְאִם בֵּית אִישָׁה נִדְרָה, דהיינו נשואה שנכנסה לחופה שאז היא בבית אישה, וכתיב (שם פסוק יג) וְאִם הָיָה יָפָר אֶתְּם אִישָׁה בְּיוֹם שָׁמְעוּ וְגו' לֹא יָקוּם וְגו'.

אין¹² הארוס כלומר שקידשה ועדיין לא נכנסה לחופה, זוכה לבדו בהפרת נדריה של ארוסתו עד שתיכנס לחופה, אפילו אם חייב במזונותיה¹³. ולפיכך אם היא בוגרת אין האב ואין הארוס זכאים בהפרת נדריה.

אלא שאם היא נערה, הארוס מיפר ביחד עם האב בשותפות. היפר האב ולא היפר הבעל, היפר הבעל ולא היפר האב, אינו מופר

א. נותנין לבתולה שנים עשר חודש לפרנס עצמה

כבר התבאר במסכת כתובות דף נו. שהמאירס¹⁴ את האשה ושהה אפילו כמה שנים, ותבעה לנישואין ועודנה נערה, נותנין לה זמן י"ב חדש מיום התביעה לפרנס את עצמה, לתקן מה שהיא צריכה לה לחופה, כגון תכשיטין וקישוטים ואחר כך תנשא. ואסמכוה אקרא, שכן מצינו בזיווג הקדוש הראשון בתורה, שנאמר (בראשית כד פסוק נה) וַיֹּאמֶר אָחִיָּה וְאָמְהָ תָּשֵׁב הַנְּעָר אֶתְּנוּ יָמִים אוֹ עָשׂוֹר וַיָּמִים זֶה שָׁנָה,

עכ"ל וכן הוא הלשון בתוספתא דנגעים פ"א ה"ח וע' סוטה ח' ע"א וע' נדרים ע"ג א' דדריש מן והשקה במפיק ע"ש בר"ן אולם עיין בית ישחק שם שכתב "הנה ליתיה להאי קרא בכתוב ונראה דכתב כן אף דאינו בלשון הכתוב דתפס הענין והיינו קרא דוהעמיד הכהן את האשה דהאי האשה הוא כמו אותה ורש"י בסוטה כתב דהאי אותה הוא מדכתיב והשביע אותה הכהן ופירש כן שהוא מרווח יותר דכתיב אותה בפ"י וכן בסיפרי זוטא וכן הוא ברבה סדר נשא נמשך אהריהם ולא אחר הברייתא דנדרים ובספר הלז כתב עוד ואין הורגים ב' כאחד וכתב עליו הרב זית רענן דאין הטעם משום מצות חבילות דאין זה מצות עשה דאינו אלא מבער הרע וליתא דהא גבי סוטה אין משקין ב' סוטה כאחת ואינו מצות עשה רק לבער הרע ועיין בד קדש שם.

¹² שו"ע יו"ד רלד ה

¹³ כגון בוגרת ששהתה י"ב חודש ונתקדשה או אלמנה ונתקדשה ושהו אחר הקידושין שלשים יום כו'. מ"ז שם מהטור ד

¹⁴ שו"ע נז"כ אבהע"ז נו א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

המארס אלמנה או בעולה אין נותנין לה זמן רק שלשים יום מיום התביעה, שמן הסתם כבר יש לה כל תכשיטיה וצרכיה לחופה מחופה ראשונה. ובעולה אינה מתקשטת כל כך כבתולה¹⁵.

וכשם שנותנין זמן לאשה לפרנס את עצמה משתבעה הבעל, כך נותנין זמן לאיש לפרנס את עצמו כלומר חהכין צרכי הסעודה¹⁶ משתבעה האשה אותו, וכמה זמן נותנין לו, כמו שהיו נותנין לה אם היה הוא תובעה, אם היו נותנין לה י"ב חדש נותנין לו גם כן י"ב חדש, ואם לא היו נותנין לה רק שלשים יום, אין נותנין לו ג"כ אלא שלשים יום¹⁷. וי"א¹⁸ שנותנים לבחור י"ב חדש ולאמן שלשים יום.

לפי שנוהגין עכשיו¹⁹ במדינת אלו שהורי הזוג עושין הסעודה של החופה אין נותנין לו זמן כ"כ כיון שההורים עושים הסעודה של החופה א"כ א"צ לטרוח בצרכי סעודה רק בבגדיו ודברים אחרים ואין כאן טרחה גדולה כ"כ ודי לו בזמן שלשים יום או קצת יותר לפי ראות עיני הב"ד.

ב. הגיע י"ב חדש אונקלת משלו ואונקלת בתרומה

עוד התבאר שם שהמקדש אשה²⁰, ונתנו לו זמן לארגן ולדאוג לצרכי החתונה קודם שישא, בדרך שהתבאר, משהגיע הזמן שנתנו לו או שסיכמו ביניהם²¹ ומעכב ואינו נושאה, הרי הוא מתחייב במזונותיה, כשם שחייב במזונות אשתו הנשואה²².

אולם אם עכבו אונס כגון שחלה הוא, או שחלתה היא, או שפירסה נדה, כלומר שקיבלה מחזור²³ בין אם הוא עת וסתה הזמן שאמורה לקבל, או שלא בעת וסתה²⁴,

¹⁵ מיב קידושין שם ג

¹⁶ ב"ש שם ג

¹⁷ פשט הלשון משמע דאין משניחין בו אלא בה אם הוא בחור ונושא בעולה אין לו אלא ל' יום ואם הוא אלמן ונושא בתולה יש לו י"ב חודש וכן פי' המ"מ ח"מ ב"ש שם ג

¹⁸ בירושלמי משמע שגם לו נותנין זמן לפי מה שהוא לבחור י"ב חודש ולאמן ל' יום. ח"מ ב"ש שם ג

¹⁹ באה"ט שם ג

²⁰ שו"ע ונו"כ שם נו ג

²¹ באה"ט שם ד מתשובת ב"י יב

²² פשוט דמעשה ידיה שלו כיון שנותן לה מזונות לא עדיפא מנשואה, מיהו צריך עיון אם זוכה במציאתה אחר הכרזה ולא נודעו הבעלים. מיב קידושין שם

²³ אף על גב דבסוף סי' ס' כתב רמ"א דעכשיו המנהג שלא לדקדק אם היא נדה מ"מ לא נשתנה דין זה דנימא דחייב לזונה דמ"מ יכול לומר לא הפצתי לקחתה בזמן נדתה. ט"ז שם ג וב"ש ה

²⁴ ח"מ שם ד

הלכות הדרף היומי

מסכת נדרים

או שהגיע הזמן באחד בשבת במקומות שאינו יכול לכונסה כנזכר²⁵, אינו חייב לזונה. ואחר שעבר האונס חייב לכונסה, ואם לא יכנוס חייב ליתן מזונות²⁶.

וכל זאת כשחלה תוך הזמן, אבל אם הגיע הזמן ולא כנסה, ואח"כ חלה חייב במזונותיה, על אף שעתה אנוס הוא, שהרי גם אם היה כונסה בזמנו היה חייב כעת במזונותיה. אולם אם היא עיכבה כשהגיע הזמן, אף אם אח"כ הוא מעכב באונס פטור ממזונות כיון שהי' רוצה לישא בתחלה ועיכבה היא²⁷. אבל אם העיכוב הוא במזיד יש להסתפק בכך.

ואם הגיע הזמן ולא כנס וחלתה היא לאחר שהגיע הזמן, ספק²⁸ האם יכולה לתבוע מזונות שעל אף שכבר נתחייב יכול לומר שכעת הוא מוכן.

בזמניו שאין מקדשים מיד ואינו אלא שידוכין והגיע עת הנשואים על אף שהוא מעכב, אינו חייב ליתן לה מזונות²⁹.

היתה נשואה ובעלה³⁰ כהן, אינו נותן לה כל מזונותיה תרומה, מפני שטורח גדול הוא לה לשמרן מדברים המטמאין ולאכלן בטהרה אלא נותן לה מחצה חולין ומחצה תרומה.

וכן אם היתה מאורסת, אם היא בת כהן נותן לה מחצה חולין ומחצה תרומה, אולם אם היא בת ישראל אינה אוכלת בתרומה כלל³¹.

ג. אבל הינם אינו מאכיל בתרומה

עוד התבאר שם שכהנת שומרת יבם³² שזקוקה לישראל אסורה מפני יבמה שנאמר (שם פסוק יג) וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ בְּנִעוּרֶיהָ פֶּרֶט לְשׁוֹמֵרֵת יבם³³.

²⁵ כך לכאורה צ"ל בדברי המחבר דאל"ה אמאי אינו יכול לכנוס בראשון הא יכל לטרוח קודם ולהכין. אולם במקומות שיושבים בשני וחמישי שתיקנו חכמים שישא ברביעי א"כ אי אפשר להיבנו להכין עבור יום ראשון ועיין במיב קידושין שם

²⁶ ב"ש שם ד

²⁷ המקנה קונטרס אחרון סימן נו סעיף ג מהמהרש"א

²⁸ ע' מהרש"א ומהר"ם שיף דבחלתה היא אף אחר שהגיע זמנה תליא באיבעי דהש"ס אם יכול לומר הא קאימנא. חי' רבי עקיבא איגר שם ס"ק ד

²⁹ על אף שהיה מסתבר לחייב, אין נוהגים כן. ב"ש שם ד. אולם עיין בהמקנה כאן שדבריו צ"ע דמה שייך בשידוכין עיכובא דידי דהרי יכולה לבטל השידוכין כיון שעבר הזמן, ודווקא בקידש דאגידה בי' ואינו רוצה ליכנוס ולא לפטור אבל אם רוצה ליתן גט פשיטא דפטור ממזונות אף אם היא אינה רוצה בגט. וכן בערוה"ש שם יא

³⁰ רמב"ם הלכות אישות פרק יב הלכה יג

³¹ מראה הנוגה שם. דבכה"ג פליגי ר"ע ור"ט דלר"ט נותן לה הכל תרומה ופסק רבינו כר"ע.

³² רמב"ם הלכות תרומות פרק ח הלכה ה

³³ ומ"מ מסתברא שאם אכלה אינה חייבת מיתה ואין עוברת אלא בעשה. מנ"ח מצוה ר"פ אות ב'

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת נדרים

וכן שומרת יבם³⁴ הזקוקה ליבם כהן לא תאכל שנאמר³⁵ (שם פסוק יא) וכהן פי יקנה נפש וזה עדיין לא קנאה, ואפי' עשה בה מאמר³⁶ ואפי' נכנסה לחופה ולא נבעלה³⁷ אינה אוכלת עד שתבעל ואפי' בתרומה דרבנן³⁸.

אבל אם היתה בת כהן וגם הוא היה כהן כשר, פשיטא שאוכלת בתרומה.

ד. אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה

ישראלית שנתארסה לכהן³⁹ על אף שמדאורייתא אוכלת בתרומה שהרי היא בכלל מה שנאמר (שם פסוק יא) וכהן פי יקנה נפש, מכל מקום גזרו חכמים שלא תאכל בתרומה, שמא תאכיל תרומה בשוגג מתוך שאין רגילה עדיין להזהר בתרומה לאביה, ולאחיה שנמצאים אצלה, שהרי עדיין היא בביתם ולא בבית אביה.

אבל אם היתה בת כהן וגם הם היו כהנים כשרים, פשיטא שאוכלת בתרומה.

³⁴ שם ה

³⁵ שהוא קנין של אחיו ועדיין לא נכנסה לרשותו ומשמע שמה"ת אינה אוכלת. ישועות מלכו ומנ"ח מצוה ר"פ אות ד' ועה"ש אבל בק"ם כתב שגם דעת רבנו שהוא מדרבנן וקרא אסמכתא, אבל רוב הראשונים הסכימו דמדאורייתא אוכלת כמו ארוסה ורק רבנן אסרוה כדי שלא תתחלף בארוסה ויאמרו שארוסה אוכלת עיין בתו' יבמות ס"ז ב' דעת ר"ת ובכתובות נ"ח א' וכ"ד הרמב"ן בכתובות והרשב"א [בשטמ"ק כתובות ובגדרים ע"ג ב' והביא כן בשם רבנו אפרים] והר"ן [בכתובות ובגדרים] והרא"ה והריטב"א ורבנו קרשקש ור"י הלבן בכתובות וכ"נ בתו' ר"ד שם וכ"ה בשטמ"ק בגדרים בשם שיטה ובפי' המיוחס לרש"י שם.

³⁶ מאירי יבמות נ"ח ב' וכ"כ רדב"ז ומש"כ בתו' ר"י הלבן בכתובות נ"ח שאם עשה בה מאמר אוכלת הוא למשנה ראשונה ע"ש

³⁷ תוספתא כתובות פ"ד ה"ב

³⁸ רמב"ן בסרגייתנו

³⁹ רמב"ם שם הלכה ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>